

Investeer in waterbeheer

De watersector mag zich verheugen in een brede belangstelling van de politiek. Dat was tijdens de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen opvallend, maar voor de sector is dat gegeven niet per se geruststellend. Politieke partijen laten zich in hun partijprogramma's immers wel uit over de toekomstige bestuurlijke positie van waterschappen, maar zijn over het algemeen wat minder uitgesproken over de uitvoering, instrumentatie en financiering van het Deltaprogramma, innovatie of het belang van de waterkwaliteit. En al helemaal over de prioriteit daarvan.

Het druk bezochte ontbijtdebat van MWH, Unie van Waterschappen, Waterforum en Schuttelaar & Partners op 3 juni in Nieuwspoort liet scherp zien dat niet alleen de politiek, maar ook de wetenschap, samenleving, adviesbureaus en overheid vinden dat het belang van een effectief te organiseren en duurzaam te ontwikkelen beleid op het brede terrein van waterbeheer urgent is. 'Laat de discussies over het waterbeheer niet verwateren'.

Zelden is in verkiezingsprogramma's en debatten zoveel aandacht besteed aan de waterschappen. Dat lijkt goed nieuws voor die waterschappen en het waterbeheer, maar de politieke inzet is helaas niet gericht op een duurzame en kwalitatieve ontwikkeling. En dat terwijl Nederland in vele opzichten sterk afhankelijk is van effectief georganiseerd waterbeheer. Een rondgang langs de op papier redelijk met elkaar overeenstemmende opvattingen van de politieke partijen leert dat deze voor een belangrijk deel geïnspireerd zijn door de adviezen van de Deltacommissie, onder voorzitterschap van Cees Veerman. Dat advies heeft onder andere geleid tot een Nationaal Waterplan, een Deltafonds en een Deltacommissaris in de persoon van Wim Kuijken. Kortom, in politieke zin lijkt consensus te bestaan, maar of en in hoeverre dat ook in het nieuwe regeerakkoord wordt beklonken, is nog redelijk duister. Vooral ook doordat mede onder invloed van de verkiezingsretoriek en de financiële crisis de discussies nauwelijks meer gaan over de kwaliteit en duurzaamheid van het waterbeheer - dat eigenlijk het kernpunt zou moeten zijn - maar over de vermeende kwetsbaarheid van het bestuurlijke systeem. De positie van waterschappen staat daardoor plotseling ter discussie.

Staatkundig en organisatorisch is dat een boeiend onderwerp, maar gelet op de huidige urgentie zijn andere vraagstukken op het gebied van waterbeheer veel relevanter. Of zouden dat moeten zijn. Nieuwe wetgeving is immers nog redelijk vaag, de wens om te investeren vindt nog weinig gehoor, het waterbewustzijn is laag en onderzoek en onderwijs op dit terrein vallen internationaal gezien nauwelijks op. De aanwezige kennis en de noodzakelijke innovaties op watergebied zijn langzamerhand aan het verdampen. Het actuele debat over waterbeheer heeft de neiging te vervliegen in een debat over het functioneren en het democratische gehalte van waterschappen. Dat is een schijnindiscussie die uiteindelijk weinig zal opleveren, aldus Ed Nijpels, voorzitter van Ingenieurs.nl.

Staatsrechtelijke discussies en staatscommissies over bestuurlijke hervormingen hebben op dat gebied weinig concreets opgeleverd. Als al nagedacht moet worden over de bestuurlijke positie van waterschappen, zal dat in breder verband moeten plaatsvinden. Ook dan zal de uiteindelijke efficiëntiewinst - zoals sommige partijen nu al inboeken - gering zijn. Een bedrag van 23 miljoen euro op jaarbasis vormt slechts één procent van het totale budget. Peter Glas wijst als voorzitter van de Unie van Waterschappen, er op dat waterschappen efficiënt en kwalitatief werken, veelal ook samen met provincies en gemeenten. Er is sprake van een voortgaand fusieproces (van 2600 naar 26 waterschappen), dat tot schaalvergroting, efficiëntieverbetering en betere regionaal-functionele eenheden heeft geleid. Het buitenland is jaloers op deze goed functionerende vorm van waterbestuur. Dat is niet voor niets.

Het is duidelijk dat de economische crisis zich ook in de watersector manifesteert. De ambtelijke heroverwegingsoperatie op dit terrein, die zo'n honderd miljoen euro aan bezuinigingen heeft opgeleverd, gaat echter (nog?) te veel uit van het 'snelle geld', dat te verdienen zou zijn door het opheffen van waterschappen, terwijl de realiteit leert dat achter de dijken niet alleen tien miljoen mensen wonen, maar ook tweeduizend miljard euro aan investeringen is gepleegd. Dat betekent dat - ook gegeven de klimaatveranderingen - er geïnvesteerd moet worden in waterbeheer en zeker in waterveiligheid. Dat het advies van de commissie Veerman - het Deltaprogramma - door de Tweede Kamer controversieel is verklaard,

betekent dat stagnatie en onduidelijkheid ontstaan over de financiering en uitvoering van dit plan dat veiligheid, waterbeheer en waterkwaliteit combineert. Volgens Nijpels moet de discussie vooral gaan over de vraag of het advies van Veerman qua veiligheidsnorm of fasering aanpassing verdient, vanuit de huidige begrotingsproblemen. De analyses en aanbevelingen zijn verder immers onomstreden.

Dat structureel en blijvend investeren in waterbeheer ook cruciaal is voor de mondiale positie van ons land op het gebied van kennis, technologie, innovatie maar zeker ook met betrekking tot de export mag duidelijk zijn. De economische waarde van de deltattechnologie bedraagt 120 miljard euro op jaarbasis en voor de watertechnologie 3.000 miljard. De mondiale vraag naar deze kennis stijgt, maar het belang van de Nederlandse advies- en kennissector daalt (van plek naar 5 naar 10), terwijl in principe een unieke combinatie aanwezig is van kennis, ervaring, overheid en innovatieve projecten die met een uitgekende marketingstrategie de internationale concurrentie aankan. Maar dan zullen alle partijen zich daarin nadrukkelijker moeten organiseren, samenwerken en presenteren. Kortom, aanleiding(en) genoeg voor een dringend appel op het toekomstige kabinet om in nieuwe coalitieakkoord hoog in te zetten op het terrein van waterbeheer. Structurele aandacht voor en investeringen in water zijn noodzakelijk voor de toekomst van ons land. Water is geen probleem, maar vormt juist de drijfveer voor duurzame ontwikkeling.

Robbert Coops (Schuttelaar & Partners)